

АНЕКС 1
СПОРАЗУМУ О ИЗМЈЕНИ И ПРИСТУПАЊУ
ЦЕНТРАЛНОЕВРОПСКОМ СПОРАЗУМУ О СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ

Консолидована верзија
Централноевропског споразума о слободној трговини (СЕФТА 2006)

ПРЕАМБУЛА

Република Албанија, Босна и Херцеговина, Република Бугарска, Република Хрватска, Република Македонија, Република Молдавија, Република Црна Гора, Румунија, Република Србија и Мисија привремене управе Уједињених нација на Косову, у име Косова, у складу са Резолуцијом 1244 Савјета безбиједности Уједињених нација (у даљем тексту „Стране“),

Потврђујући своју одређеност за плуралистичку демократију базирану на владавини закона, људским правима и фундаменталним слободама;

Потврђујући своју одређеност за принципе тржишне економије која представља основу њихових економских односа;

Имајући у виду Вишеградску декларацију од 15. фебруара, 1991. године, Краковску декларацију од 6. октобра 1991. године, Познањску декларацију од 25. новембра 1994. године и Загребачку декларацију од 29. новембра 2005. године усвојене као резултат састанака највиших представника Страна СЕФТА-е;

Потврђујући своју одређеност за Коначни акт Конференције о безбиједности и сарадњи у Европи, Паришку повељу, а посебно принципима садржаним у завршном документу Бонске конференције о економској сарадњи у Европи;

С обзиром на принципе садржане у Меморандуму о разумијевању о либерализацији и олакшавању трговине од 27. јуна 2001. године који су усвојиле Стране под покровитељством Пакта стабилности за Југоисточну Европу, те на резултујућу мрежу билатералних споразума о слободној трговини који су закључени између њих;

Изражавајући своју спремност да сарађују једна с другом у тражењу путева и начина за јачање процеса економске интеграције у Европи;

Одлучне, у том смислу, да укину препреке својој међусобној трговини у складу са одредбама Маракешког Споразума о оснивању Свјетске трговинске организације (у даљем тексту „WTO“), те да постепено успоставе ближе трговинске односе;

Желећи да створе повољне услове за развој и диверзификацију трговине између Страна, те за унапређење трговинске и економске сарадње у подручјима од заједничког интереса на основама једнакости, међусобне користи, недискриминисања и међународног права;

Убијеђене да ће овај Споразум подстицати интензивисање међусобно корисних економских односа између Страна те допринијети процесу интеграције у Европи;

Желећи да допринесу развоју односа сваке Стране према Европској унији и интеграцији у мултилатерални трговински систем;

Одлучне да воде своје међусобне трговинске односе у складу са правилима и дисциплинама WTO-а без обзира да ли су или нису чланице WTO-а;

Узимајући у обзир да се ни једна одредба овог Споразума не може тумачити тако да ослобађа Стране од њихових обавеза у другим међународним споразумима, посебно WTO-а,

Одлучиле су како сlijеди:

Члан 1

Циљеви

1. Стране ће успоставити подручје слободне трговине у складу са одредбама овог Споразума те у складу са релевантним правилима и процедурама WTO-а. Подручје слободне трговине биће успостављено у прелазном периоду који завршава најкасније 31. децембра 2010. године.
2. Циљеви овог Споразума су:
 - а. Консолидовати у један споразум постојећи ниво либерализације трговине постигнут кроз мрежу билатералних споразума о слободној трговини који су већ закључени између Страна;

- b. Побољшати услове за даље подстицање улагања укључујући директна страна улагања;
- c. Ширити трговину робама и услугама, те унапређивати улагања кроз праведна, јасна, стабилна и предвидива правила;
- d. Укинути баријере и поремећаје у трговини, те олакшати кретање роба у транзиту и прекогранично кретање роба и услуга између територија односних Страна;
- e. Обезбиједити праведне услове конкуренције који утичу на трговину и улагања и постепено отворити тржишта јавних набавки Страна;
- f. Обезбиједити одговарајућу заштиту права интелектуалне својине у складу са међународним стандардима;
- g. Обезбиједити ефикасне процедуре за спровођење и примјену овог Споразума; и
- h. Тиме допринијети хармоничном развоју и проширењу свјетске трговине.

ПОГЛАВЉЕ I

ОПШТЕ ОБАВЕЗЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ТРГОВИНУ СВИМ РОБАМА

Члан 2

Полазне царине

1. Комбинована номенклатура роба (у даљем тексту «CN») ће се примјењивати на класификацију роба у трговини између Страна обухваћених овим Споразумом.
2. Полазна царина за сваки производ на коју ће се примјењивати постепена смањења дефинисана у овом Споразуму, биће царина која се стварно примјењује у трговини између Страна на дан који претходи ступању на снагу овог Споразума.
3. Стране ће доставити једна другој своје полазне царине.
4. Ако се након датума потписа овог Споразума, примјени било какво снижење царина дефинисано у ставу 2, а посебно након снижења *erga omnes* царина које резултује из споразума о царинама закљученог као резултат чланства у WTO-у или као резултат преговора о царинама у оквиру WTO-у, та снижена царина ће замијенити полазну царину поменуту у ставу 2 овог члана од дана од којег се таква снижења примјењују.
5. Снижене царине обрачунате у складу са ставовима 2 и 4 овог члана примјењиваће се заокружене на прву децималу. Страна која не користи прво децимално мјесто заокружиће царину на цијеле бројеве у складу са аритметичким правилима. Према томе, сви бројеви који иза децималне тачке имају 50 или мање биће заокружене наниже до најближег цијелог броја, а сви бројеви који иза децималне тачке имају више од 50 биће заокружене навише до најближег цијелог броја.

Члан 3

Количинска ограничења

1. На дан ступања на снагу овог Споразума биће укинута сва количинска ограничења увоза и извоза и мјере једнаког ефекта у трговини између Страна.
2. Од дана ступања на снагу овог Споразума неће се уводити нова количинска ограничења увоза и извоза и мјере једнаког ефекта у трговини између Страна.

Члан 4

Извозне царине

1. Стране ће укинути све извозне царине, таксе једнаког ефекта царинама и извозне таксе фискалне природе у трговини између Страна на дан ступања на снагу овог Споразума.
2. Неће се уводити нове извозне царине, таксе једнаког ефекта и извозне таксе фискалне природе у трговини између Страна од дана ступања на снагу овог Споразума.

Члан 5

Увозне царине: Клаузула мировања

Неће се уводити нове увозне царине, таксе једнаког ефекта увозне царине фискалне природе, нити ће оне које се већ примјењују бити повећане у трговини између Страна, од дана који претходи потпису овог Споразума.

Члан 6

Царинске таксе

Од дана ступања на снагу овог Споразума, Стране ће у њиховој међусобној трговини укинути царинске таксе које нису су складу са чланом VIII Општег споразума о царинама и трговини 1994 (у даљем тексту «ГАТТ») и било које друге сличне таксе.

ПОГЛАВЉЕ II ИНДУСТРИЈСКИ ПРОИЗВОДИ

Члан 7

Обим

Одредбе овог Поглавља ће се примјењивати на индустријске производе поријеклом из Страна. Израз „индустријски производи“ означава, за потребе овог Споразума, производе разврстане унутар Поглавља 25 до 97 CN-а, са изузетком производа наведених у Анексу 1 овом Споразуму.

Члан 8

Увозне царине: Укидање

1. Стране ће укинути све увозне царине, све таксе једнаког ефекта и све увозне таксе фискалне природе у трговини између Страна на дан ступања на снагу овог Споразума, на све производе осим оних који подлијежу билатералним концесијама како је наведено у Анексу 2.
2. За производе наведене у Анексу 2 увозне царине, све таксе једнаког ефекта као и царине и све увозне таксе фискалне природе у трговини између Страна постепено ће се смањивати и укинути у прелазном периоду који завршава 31. децембра 2008. године у складу са распоредима наведеним у том Анексу.

ПОГЛАВЉЕ III ПОЉОПРИВРЕДНИ ПРОИЗВОДИ

Члан 9

Обим

Одредбе овог Поглавља ће се примјењивати на пољопривредне производе поријеклом из Страна. Израз „пољопривредни производи“ означава, за потребе овог Споразума, производе разврстане унутар Поглавља 1 до 24 CN-а и производе наведене у Анексу 1 овом Споразуму.

Члан 10

Увозне царине

1. Увозне царине, све таксе једнаког ефекта и друге увозне таксе фискалне природе на производе наведене у Анексу 3 овом Споразуму биће снижаване или укинуте у складу са распоредима наведеним у том Анексу.
2. Стране ће примјењивати царину Најповлаштеније нације (у даљем тексту «MFN») на увоз производа наведених у Анексу 3 када је она нижа од преференцијалних царина наведених у Анексу 3.
3. Стране ће размотрити унутар Заједничког одбора могућности давања једна другој додатних концесија не касније од 1. маја 2009. године.

Члан 11

Концесије и пољопривредне политике

1. Без штете за концесије дате према члану 10, одредбе овог Поглавља неће ни на који начин ограничавати спровођење одговарајућих пољопривредних политика Страна или предузимање било којих мјера у складу са тим политикама, укључујући спровођење споразума у оквиру WTO-а.
2. Стране ће одмах информисати Заједнички одбор о промјенама у својим одговарајућим пољопривредним политикама које проводе или мјерама које примјењују, а које могу утицати на услове трговине пољопривредним производима међу њима како је предвиђено у овом Споразуму. На захтјев једне Стране одржаће се хитне консултације како би се испитала ситуација.
3. Без обзира на члан 21, став 2, све Стране ће се суздржати од кориштења извозних субвенција, те ће укинути било које такве постојеће субвенције у међусобној трговини.

Члан 12

Санитарне и фитосанитарне мјере

1. Права и обавезе Страна које се односе на примјену санитарних и фитосанитарних мјера биће уређени WTO Споразумом о примјени санитарних и фитосанитарних мјера.
2. Стране ће сарађивати на пољу санитарних и фитосанитарних мјера, укључујући и ветеринарска питања, са циљем примјене релевантних прописа на недискриминирајући начин. Свака Страна ће, на захтјев друге Стране, обезбиједити информације о санитарним и фитосанитарним мјерама.
3. Тамо гдје је то могуће, Стране ће ступити у преговоре како би закључиле споразуме о хармонизовању или међусобном признавању у вези са овим питањима у складу са релевантним одредбама WTO Споразума о примјени санитарних и фитосанитарних мјера, и других релевантних међународних споразума.
4. Било које питање које произађе из примјене овог члана рјешаваће се у складу са одредбама члана 42.

ПОГЛАВЉЕ IV

ТЕХНИЧКЕ БАРИЈЕРЕ ЗА ТРГОВИНУ

Члан 13

Техничке баријере у трговини

1. Права и обавезе Страна које се односе на примјену техничких баријера у трговини, биће уређени WTO Споразумом о техничким баријерама трговини, осим уколико није другачије уређено овим чланом.
2. Стране се обавезују да идентификују и укину непотребне постојеће техничке баријере у трговини у смислу значења WTO Споразума о техничким баријерама у трговини. Заједнички одбор, или посебни одбор за питања техничких баријера у трговини, који може бити успостављен у складу са чланом 41, ставом 5, надгледаће процес укидања непотребних техничких баријера у трговини.
3. а. Стране се обавезују да неће уводити нове непотребне техничке баријере трговини. Оне ће сарађивати, унутар Заједничког одбора, или посебног одбора за питања техничких баријера у трговини, како би олакшале и хармонизовале техничке прописе, стандарде и обавезне процедуре оцјене усклађености са циљем укидања техничких баријера у трговини.
б. Стране ће информисати Заједнички одбор, или посебни одбор за питања техничких баријера у трговини о било којем нацрту текста за нови технички пропис (укључујући било које обавезујуће процедуре оцјене усклађености) или стандард, најмање деведесет дана прије његовог усвајања осим у случају хитности као што је наведено у WTO Споразуму о техничким баријерама у трговини. Уколико Страна предложи преузимање европског или међународног техничког прописа или стандарда, односни период је тридесет дана.
с. Стране се снажно подстичу да, без штете по WTO Споразум о техничким баријерама у трговини, хармонизују своје техничке прописе, стандарде и процедуре оцјењивања усклађености са онима Европске заједнице осим уколико би њихова употреба била неефикасна или неодговарајући начин за испуњење легитимног циља којем Стране теже.
4. Стране се обавезују да ступе у преговоре за закључивање плурилатералних споразума о хармонизовању њихових техничких прописа и стандарда, и међусобног признавања процедура оцјењивања усклађености у складу са релевантним одредбама WTO Споразума о техничким баријерама у трговини те другим међународним споразумима прије 31. децембра 2010. године.
5. Уколико Страна сматра да је било која друга Страна усвојила или је у процесу усвајања мјере која представља непотребну техничку баријеру у трговини, односна Страна ће обавијестити Заједнички одбор или посебни одбор за питања техничких баријера у трговини, који ће одлучити о активности која треба бити предузета.
6. Било које питање које произађе из примјене овог члана рјешаваће се у складу са одредбама члана 42 овог Споразума.

ПОГЛАВЉЕ V

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

А. -Оперативна правила

Члан 14

Правила о поријеклу и сарадња у царинским питањима

1. Осим ако није другачије утврђено у овом Споразуму, Анекс 4 утврђује правила поријекла за примјену одредаба овог Споразума и начине административне сарадње у царинским питањима. Заједнички одбор може одлучити да измијени одредаба Анекса 4.
2. Анекс 5 утврђује заједничка правила о међусобној административној помоћи у царинским питањима.

3. Стране ће предузети одговарајуће мјере, укључујући редовне ревизије од стране Заједничког одбора, како би обезбиједиле ефикасну и хармонизовану примјену Анекса 4 и 5 те одговарајућих чланова овог Споразума.
4. Стране ће поједноставити и олакшати царинске процедуре те смањити, што је могуће више, формалности наметнуте у вези са трговином. Оне ће ријешити све потешкоће које произађу из примјене ових одредаба у складу са одредбама члана 42.

Члан 15

Фискална дискриминација

1. Стране ће се суздржати од било које мјере или праксе интерне фискалне природе којом се, било директно или индиректно, ствара дискриминација између производа поријеклом из Страна, те ће укинути такве мјере тамо гдје постоје од ступања на снагу овог Споразума.
2. Производи који су извезени на територију једне од Страна не могу остварити поврат домаћих пореза већи од износа индиректног опорезивања одређеног за њих.

Члан 16

Плаћања

1. Плаћања у слободно конвертибилним валутама која се односе на трговину робама између Страна и трансфер таквих плаћања на територију Стране, у којој је сједиште повјериоца, биће слободна од било каквих ограничења.
2. Стране ће се суздржати од било каквих девизних или административних ограничења за одобравање, отплату или примање краткорочних и средњорочних кредита за трговину робама у којој учествује резидент.
3. Без обзира на одредбе става 2 овог члана, све мјере које се тичу текућих плаћања у вези са кретањем роба биће у складу са условима утврђеним у члану VIII Споразума о Међународном монетарном фонду, те ће се примјењивати на недискриминаторној основи.

Члан 17

Општа изузећа

Овај Споразум неће спречавати забране или ограничења увоза, извоза или роба у транзиту оправданих по основу јавног морала, јавне политике или јавне безбиједности; заштите здравља и живота људи, животиња или биљака, заштите националног блага од умјетничке, историјске или археолошке вриједности; заштите интелектуалне својине или правила која се односе на злато или сребро или очување исцрпивих природних извора уколико се такве мјере проводе у складу са ограничењима домаће производње или потрошње. Такве забране или ограничења неће, међутим, представљати средства самоволне дискриминације или прикривеног ограничења трговине између Страна.

Члан 18

Безбиједносна изузећа

Ништа у овом Споразуму неће спријечити Страну од предузимања било које мјере, коју сматра потребном:

1. да спријечи откривање информација супротно њеним битним безбиједносним интересима;
2. за заштиту својих битних безбиједносних интереса или за спровођење међународних обавеза или националних политика:
 - a. које се односе на промет оружја, муниције и ратног материјала, под условом да такве мјере не погоршавају услове конкуренције у вези производа који нису намијењени искључиво за војне циљеве, као и у вези с таквим прометом другим робама, материјалима и услугама који се обавља директно или индиректно за потребе снабдијевања војске; или
 - b. у вези с неширењем биолошких и хемијских оружја, нуклеарног оружја или других нуклеарних направа; или
 - c. које су предузете у вријеме рата или друге озбиљне међународне напетости која представља пријетњу ратом.

Б.— Правила конкуренције

Члан 19

Државни монополи и државна трговинска предузећа

1. Стране ће прилагодити све државне монополе комерцијалне природе или државна трговинска предузећа како би обезбиједиле да, у складу са WTO одредбама, не буде дискриминације између предузећа Страна у вези услова под којима се производи пласирају на тржиште. Стране ће информисати Заједнички одбор о мјерама које усвоје за спровођење ове одредбе.
2. Одредбе ставова 1 и 3 овог члана примјењиваће се на свако тијело путем којег надлежне власти Страна, по закону или у пракси, било директно или индиректно, надгледају, одређују или значајно утичу на увоз или извоз између Страна. Ове одредбе ће се на исти начин примјењивати на монополе које Држава пренесе на друге.
3. Стране ће се суздржати од увођења било које нове мјере која је у супротности са принципима утврђеним у ставовима 1 и 2 овог члана или које ограничавају обим чланова који се односе на забрану царина и количинских ограничења између Страна.

Члан 20

Правила конкуренције у предузетништву

1. Слједиће није у складу са правилним функционисањем овог Споразума уколико може утицати на трговину између Страна:
 - a. сви уговори између предузетника, одлуке удружења предузетника и договорно дјеловање предузетника која имају за циљ или ефекат спречавање, ограничавање или поремећај конкуренције на територијама Страна у цијелини или на њиховом значајнијем дијелу;
 - b. злоупотреба доминантне позиције од стране једног или више предузетника на територији Страна у цијелини или на њиховом значајнијем дијелу.
2. Било која пракса која је у супротности са овим чланом процјењиваће се на основу принципа правила конкуренције која се примјењују у Европској заједници, посебно чланова 81, 82 и 86 Уговора о оснивању Европске заједнице.
3. До 1. маја 2010. године одредбе ставова 1 и 2 ће се примјењивати на активности свих предузећа укључујући јавна предузећа и предузећа којима Стране одобравају посебна или ексклузивна права. Предузећа којима су повјерене услужне дјелатности од општег економског интереса или која имају карактер монопола који остварује приход, биће предметом одредаба ставова 1 и 2 уколико примјена ових одредби не омета обављање, по закону или у пракси, одређених јавних задатака који су им додијељени.
4. Везано за производе наведене у Поглављу III одредбе утврђене у ставу 1(a) неће се примјењивати на такве уговоре, одлуке и праксе које чине интегрални дио организације домаћег тржишта.
5. Стране се обавезују да ће примјењивати своје односне законе о конкуренцији са циљем укидања пракси наведених у ставу 1.
6. Стране ће обавјештавати једна другу о релевантним активностима спровођења и размјењивати информације. Ни од једне Стране се неће тражити да објави информације које су повјерљиве у складу са њеним домаћим законодавством. На захтјев, конкуренцијска тијела односно друга релевантна тијела односних Страна ступиће у консултације како би олакшале укидање пракси наведених у ставовима 1 и 2. Страна којој се обратило посветиће пуну пажњу том захтјеву. Ова сарадња неће спречавати Стране да доносе самосталне одлуке.
7. Уколико Страна сматра да одређена пракса није у складу са ставовима 1 - 4 овог члана, те уколико таква пракса проузрокује или пријети проузроковањем озбиљне штете интересима те Стране или материјалне штете њеној домаћој индустрији, иста може предузети одговарајуће мјере под условима и у складу са процедуром утврђеном у члану 24.

Члан 21

Државна помоћ

1. Било која помоћ коју одобри Страна или је одобрена из државних извора у било којем облику, која ремети или пријети ремећењем конкуренције давањем предности одређеним робама ће, уколико може утицати на трговину између односне Стране и других Страна у овом Споразуму, бити у супротности са правилним функционисањем овог Споразума.
2. Одредбе става 1 се неће примјењивати на производе наведене у Поглављу III.
3. Стране се обавезују да ће примјењивати своје одговарајуће законе с циљем да се обезбиједи примјена принципа поменутих у ставу 1.
4. Било која пракса која је супротна овом члану оцјењиваће се на бази принципа правила о државној помоћи који се примјењују у Европској заједници, посебно из члана 87 Уговора о оснивању Европске заједнице.
5. Уколико Страна сматра да је одређена пракса, у супротности са условима става 1, те да узрокује или пријети узроковањем озбиљне штете по интересе те Стране или материјалне штете њеној домаћој индустрији, иста

може предузети одговарајуће мјере под условима и у складу са одредбама утврђеним у члану 24.

6. Ништа у овом члану неће спречавати или утицати на било који начин на предузимање компезаторних мјера од било које Стране у складу са релевантним члановима ГАТТ-а и WTO Споразума о субвенцијама и компезаторним мјерама или релевантним унутрашњим законодавством.
7. Свака Страна ће обезбиједити транспарентност у подручју државне помоћи, између осталог, годишњим извјештавањем Заједничког одбора о укупном износу и расподјели додијелене помоћи, те достављањем другим Странама, на захтјев, информација о програмима помоћи и конкретним појединачним случајевима државне помоћи.

Ц.— Групна правила заштите

Члан 22

Анти-дампинг мјере

1. Уколико Страна сматра, да у трговини са другом Страном, долази до дампинга у смислу члана VI ГАТТ-а, иста може предузети одговарајуће мјере против такве праксе у складу са WTO Споразумом о спровођењу члана VI ГАТТ-а, те под условима утврђеним у Заједничкој изјави која се односи на овај члан.
2. Страна ће одмах обавијестити било коју односну Страну и Заједнички одбор о активностима и мјерама које предузима те ће одмах доставити све релевантне информације.

Члан 23

Опште заштитне мјере

1. Стране потврђују своја права да предузму заштитне мјере у складу са чланом XIX ГАТТ-а и WTO Споразумом о заштитним мјерама под условима утврђеним у Заједничкој изјави која се односи на овај члан.
2. Без обзира на став 1, када се као резултат обавеза Стране по овом Споразуму било који производ увози из Стране у овом Споразуму у тако повећаним количинама и под таквим условима да проузрокује или пријети проузроковањем:
 - a. озбиљне штете домаћим произвођачима сличних или директно конкурентних производа на територији Стране увознице, или
 - b. озбиљних поремећаја у било којем сектору привреде који би могли довести до озбиљног погоршања економске ситуације Стране увознице,

Страна увозница може предузети одговарајуће билатералне заштитне мјере према другој Страни у овом Споразуму под условима и у складу са релевантним процедурама утврђеним у члану 24.

Члан 23 bis

Без обзира на остале одредбе овог Споразума, посебно члана 23, с обзиром на посебну осјетљивост пољопривредног тржишта, ако увоз производа поријеклом из једне Стране, које су предметом концесија одобрених у складу са Анексом 3, проузрокује озбиљан поремећај на тржиштима или домаћим регулаторним махенизмима у другој Страни, обје Стране ће одмах ступити у консултације како би се пронашло одговарајуће рјешење. У очекивању таквог рјешења, односна Страна може предузети одговарајуће мјере које сматра потребним.

Члан 24

Услови и процедуре за предузимање мјера

1. Прије покретања процедуре за примјену мјера предвиђених у члановима 20, 21 и 23 Страна ће настојати ријешити било какве разлике између њих путем директних консултација.
2. Уколико Страна подвргне увоз производа који могу довести до ситуације наведене у члану 23, административној процедури која има за циљ брзо прибављање информација о трендовима кретања трговине, о томе ће обавијестити односне Стране.
3. Без штете по став 7 овог члана, Страна која намјерава прибјећи мјерама предвиђеним у члановима 20, 21 и 23, одмах ће о томе обавијестити било коју односну Страну и Заједнички одбор те доставити све релевантне информације. Заједнички одбор ће без одгајања испитати случај, те може донијети било какву препоруку потребну да се окончају потешкоће о којима се обавијестило. У отсуству такве препоруке у року од 30 календарских дана од када је предмет достављен Заједничком одбору, или уколико је спорна пракса није укинута у периоду који одреди Заједнички одбор, те уколико је проблем још увијек присутан, Страна која се жали може усвојити одговарајуће мјере потребне да се ситуација поправи.
4. Мјере утврђене у члановима 21, 23 и 42 ће бити у односу на њихов обим и трајање, ограничене на оно што је

стриктно потребно да се отклони проблем и неће прелазити штету проузроковану таквом праксом. Приоритет ће се дати оним мјерама које најмање ремете функционисање овог Споразума.

5. Билатералне заштитне мјере према члану 23 састојаће се од повећања одговарајуће стопе царине која се примјењује према овом Споразуму. Резултујућа стопа царине неће прелазити ону која је мања од:
 - a. MFN царинске стопе која се примјењује и која је на снази у тренутку када је активност предузета, или
 - b. MFN царинске стопе која се примјењује и која је на снази на дан који непосредно претходи дану ступања на снагу овог Споразума.

Билатералне заштитне мјере ће садржавати јасне елементе који постепено воде њиховом укидању и неће бити предузете на период дужи од једне године. Могу бити обновљене највише два пута. Ни једна мјера се неће примјењивати на увоз производа који је претходно био предметом такве мјере у периоду од двије године од истека мјере.

6. О мјерама које су предузете у складу са члановима наведеним у ставу 4 и 5 одмах ће се обавијестити друге Стране и Заједнички одбор. Заједнички одбор ће надгледати спровођење ових мјера посебно са циљем њиховог ублажавања или укидања што је прије могуће.
7. Када је, због ванредних и критичних околности које захтијевају хитно дјеловање, немогуће претходно испитивање или информисање, као што може бити случај, односна Страна може, у случају члана 23, став 2, одмах примијенити привремене мјере нужне да се поправи ситуација. Такве привремене мјере се могу примјењивати најдуже 200 календарских дана. О привременим мјерама ће се одмах обавијестити те ће се одржати консултације између Страна што је прије могуће унутар Заједничког одбора и у складу са релевантним ставовима овог члана.

Члан 25

Потешкоће с платним билансом

Када једна од Страна има озбиљних потешкоћа са платним билансом, или јој то непосредно пријети, односна Страна може усвојити рестриктивне увозне мјере на *erga omnes* основи у складу са WTO одредбама. Такве мјере ће, посебно, бити ограниченог трајања, те неће прелазити оно што је неопходно за побољшање стања платног биланса. Мјере ће се постепено ублажавати како се буду побољшавали услови платног биланса, те ће бити укинуте када услови више не буду оправдавали њихово одржавање. Страна ће одмах информисати друге Стране о њиховом увођењу те, кад год је то изводљиво, о временском распореду за њихово укидање.

ПОГЛАВЉЕ VI

НОВА ТРГОВИНСКА ПИТАЊА

A.- Услуге

Члан 26

Обим и дефиниције

Чланови у Дијелу А овог Поглавља примјењују се на мјере које усвоје Стране а које утичу на трговину услугама. За потребе овог Споразума, трговина услугама је дефинисана у складу са чланом I и, уколико је то одговарајуће, чланом XXVIII Општег споразума о трговини услугама (у даљем тексту «GATS»).

Члан 27

Циљеви

Стране ће постепено развијати и ширити своју сарадњу са циљем постизања постепене либерализације и међусобног отварања њихових тржишта услугама, у контексту европских интеграција, узимајући у обзир релевантне одредбе GATS-а и обавезе преузете на основу GATS-а од Страна које су чланице WTO-а.

Члан 28

Електронска трговина

Признајући да употреба електронских начина повећава трговинске могућности у многим секторима, Стране су сагласне да међусобно унапређују развој електронске трговине између њих, посебно сарађујући на приступу тржишту и питањима регулативе до којих је довела електронска трговина.

Члан 29

Развојна клаузула

Заједнички одбор ће годишње разматрати резултате сарадње наведене у члану 27 те ће, уколико је то одговарајуће,

препоручити, у складу са својим пословником о раду, покретање преговора са циљем постепеног постизања високог нивоа либерализације у складу са чланом V GATS-а. Обавезе преузете у таквим преговорима биће утврђене у распоредима који ће чинити саставни дио овог Споразума.

Б.- Инвестиције

Члан 30

Обим

1. Стране потврђују своја права и обавезе које постоје по билатералним инвестиционим споразумима набројане у Анексу 6.
2. Одредбе чланова 30-33 овог Споразума су без штете по права и обавезе Страна који проистичу из Споразума наведених у Анексу 6.
3. Стране су сагласне да било који спор у вези са тумачењем или примјеном одредаба чланова 30-33 неће бити поднесен на арбитражни поступак утврђен у члану 43, уколико тај спор може бити поднесен на арбитражне поступке предвиђене једним од споразума наведених у Анексу 6.

Члан 31

Циљеви

1. Стране ће створити и одржавати стабилне, повољне и транспарентне услове за инвеститоре других Страна који инвестирају или желе инвестирати на њиховим територијама.
2. Свака Страна ће промовисати што је могуће више инвестиције инвеститора других Страна и дозволиће такве инвестиције у складу са својим домаћим законима и прописима.
3. Када је једна Страна одобрила инвестицију инвеститора из других Страна, она ће, у складу са својим домаћим законима и прописима, одобрити потребне дозволе и административна овлашћења у вези са таквом инвестицијом.
4. У том циљу, Стране ће размјењивати у оквиру Заједничког одбора, информације о својим законима и прописима о успостави инвестиција, као и о било којим инвестиционим могућностима.

Члан 32

Третман инвестиција

1. Свака Страна ће обезбиједити праведан и једнак третман и пуну заштиту и сигурност инвестицијама инвеститора других Страна.
2. Свака Страна ће штитити инвестиције инвеститора других Страна извршене у складу са њеним домаћим законима и прописима и неће спречавати неразумним или дискриминаторским мјерама управљање, одржавање, кориштење, уживање, проширење, продају или ликвидацију таквих инвестиција. Нити ће Стране усвојити никакве нове прописе или мјере које уводе дискриминацију у погледу оснивања фирми било које друге Стране на њеној територији.
3. Страна ће у погледу успостављања и рада инвестиција друге Стране обезбиједити третман који није мање повољан од онога који одобрава свака Страна инвестицијама извршеним од стране њених властитих инвеститора, или онога који је одобрен инвестицијама инвеститора било које треће Државе, уколико је овај третман повољнији.
4. Одредбе недискриминаторског третмана, националног третмана и Третмана најповлаштеније нације овог Споразума неће се примјењивати на све садашње и будуће предности које одобри било која Страна на основу њеног чланства у царинској, економској или монетарној унији, заједничком тржишту или подручју слободне трговине. Нити ће се такав третман односити на било коју предност коју било која Страна одобри инвеститорима треће Државе на основу споразума о двоструком опорезивању или других споразума у вези са питањима пореза на бази реципроцитета.

Члан 33

Развојна клаузула

1. Стране ће се консултовати унутар Заједничког одбора, с циљем постепеног постизања широке координације њихових политика инвестирања.
2. У том циљу, Стране потврђују своју одређеност да постепено ревидирају своје унутрашње правне оквире

у погледу инвестиција, са циљем олакшања услова инвестирања. Стране ће размјењивати информације о овим питањима унутар Заједничког одбора, у складу са чланом 31, став 4.

3. Стране ће такођер испитати могућности одобравања сличних допунских предности, у складу са њиховим законима и прописима, инвеститорима других Страна или, што може бити случај, инвеститорима трећих Држава.

Ц.- Јавне набавке

Члан 34

Обим и дефиниције

Овај Споразум се односи на све законе, прописе, процедуре или праксе у вези са било којом набавком од стране централних или нижих владиних тијела или других релевантних тијела. Ништа у члановима 26-29 овог Споразума неће бити сачињено тако да намеће било какву обавезу у односу на владину набавку. Примјењиваће се дефиниције члана I WTO Споразума о владиним набавкама.

Члан 35

Циљеви

1. Свака Страна ће од дана ступања на снагу овог Споразума обезбиједити да се набавке њених субјеката обављају на транспарентан и разуман начин, третирајући све добављаче других Страна једнако, те да су базиране на принципу отворене и ефикасне конкуренције.
2. Свака страна ће не касније од 1. маја 2010. године обезбиједити постепено и ефикасно отварање свог тржишта владиних набавки тако да, у односу на било које релевантне законе, прописе, процедуре и праксе, робе, услуге и добављачи других Страна добију третман не мање повољан од оног који се одобрава домаћим робама, услугама и добављачима. Нарочито, Стране ће обезбиједити да њихови субјекти:
 - a. не третирају локалног добављача мање повољно од другог локалног добављача на основу степена страног партнерства, или власништва лица друге Стране; и
 - b. не дискриминишу локалне добављаче на основу тога што су робе или услуге које тај добављач нуди за одређену набавку, робе или услуге друге Стране.
3. Овај члан се неће примјењивати на мјере које се односе на царине или друге таксе било које врсте које се намећу на или су у вези са увозом, методом наметања таквих дажбина и такси, других увозних прописа, укључујући ограничења и формалности, нити на мјере које утичу на трговину услугама осим мјера којима се конкретно уређују владине набавке.

Члан 36

Развојна клаузула

1. Стране ће редовно ревидирати у Заједничком одбору напредак у отварању њихових тржишта владиних набавки. Прва ревизија ће се извршити не касније од 1. маја 2008. године те ће се фокусирати на испуњење члана 35, став 1. На основу ових ревизија, Заједнички одбор може препоручити даље активности за испуњење циљева члана 35, став 2.
2. Уколико било која Страна одобри у будућности трећој страни предности у вези приступа својим респективним тржиштима набавки веће од онога то је договорено у овом Споразуму, понудиће адекватне могућности другим Странама да ступе у преговоре с циљем проширења ових предности на њих на реципрочној основи.

Д.- Заштита интелектуалне својине

Члан 37

Обим и дефиниције

За потребе овог Споразума, права интелектуалне својине подразумијевају права индустријске својине (патенте, заштитне знакове, индустријске дизајне и географске ознаке), ауторска и сродна права, топографије интегрисаних кола, као и заштиту од нелојалне конкуренције као што је наведено у члану 10 *bis* Париске конвенције за заштиту индустријске својине те заштиту необјављених информација као што је наведено у члану 39 Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (у даљем тексту «TRIPS»).

Члан 38

Циљеви

1. Стране ће одобрити и обезбиједити адекватну и ефикасну заштиту права интелектуалне својине у складу са међународним стандардима, а посебно TRIPS-ом, укључујући ефикасне начине спровођења таквих права предвиђених у међународним конвенцијама и уговорима.
2. Стране ће наставити обезбјеђивати адекватно и ефикасно спровођење обавеза које произилазе из конвенција наведених у Анексу 7.
3. Стране које испуњавају услове а које још нису чланице конвенција наведених у Анексу 7 приступиће истим те предузети све потребне мјере са циљем адекватног и ефикасног спровођења обавеза које произилазе из њих, не касније од 1. маја 2014. године.

Члан 39

Развојна клаузула

1. Уколико било која Страна, након ступања на снагу овог Споразума, понуди трећој страни додатне предности или повластице у вези права интелектуалне својине веће од онога што је договорено у Дијелу Д овог Поглавља, она ће бити сагласна да ступи у консултације са другим Странама са циљем проширења ових предности или повластица на све њих на онови реципроцитета.
2. Иако Стране изражавају своју одређеност за поштовање обавеза које произилазе из мултилатералних конвенција наведених у Анексу 7, Стране могу одлучити да у овај Анекс уврсте друге мултилатералне конвенције из ове области, те потврђују своју одређеност да ревидирају Дио Д овог Поглавља, не касније од 1. маја 2011. године.

ПОГЛАВЉЕ VII

ПРАВИЛА ФУНКЦИОНИРАЊА

Члан 40

Заједнички одбор

1. Стране су сагласне да успоставе Заједнички одбор сачињен од представника Страна.
2. Заједнички одбор ће надzirати и управљати спровођењем овог Споразума. Заједнички одбор ће бити подржан сталним секретаријатом, смјештеним у Бриселу. Заједнички одбор ће одлучити о функцијама и административним правилима секретаријата.
3. За потребе правилног спровођења овог Споразума, Стране ће размјењивати информације те ће, на захтјев било које Стране, одржати консултације унутар Заједничког одбора. Заједнички одбор ће наставити разматрати могућности за даље уклањање препрека трговини између Страна.
4. Заједнички одбор може доносити одлуке у за то предвиђеним случајевима у овом Споразуму. По осталим питањима Заједнички одбор може давати препоруке.

Члан 41

Процедура Заједничког одбора

1. Заједнички одбор ће се састајати кад год је то потребно а најмање једном годишње. Свака Страна може тражити одржавање састанка.
2. Заједнички одбор је дјеловати концензусом.
3. Осим за одлуку наведену у члану 14, став 1, представник Стране у Заједничком одбору може прихватити одлуку са резервом која се односи на испуњење домаћих правних услова. Одлука ће ступити на снагу, уколико не садржи каснији датум, на дан када се о повлачењу резерве обавијести Депозитар.
4. Заједнички одбор ће, на својој првој сједници након ступања на снагу овог Споразум, усвојити свој пословник о раду који ће, између осталог, садржавати одредбе о сазивању састанака, одређивању Предсједавајућег те његовог/њеног мандата.
5. Заједнички одбор може одлучити да успостави одговарајућа тијела, као што су радне групе, радне групе са задатком, пододбори и друга тијела које сматра потребним за помоћ у обављању његових задатака.
6. Заједнички одбор ће усвојити заједнички договорену листу медијатора од особа које су квалификоване за медијацију у спору у складу са UNCITRAL-овим Правилима о мирењу.

Члан 42

Испуњавање обавеза и консултације

1. Стране ће предузети све потребне мјере неопходне за испуњавање њихових обавеза по овом Споразуму. Оне

ће се побринути да се постигну циљеви утврђени у овом Споразуму. Уколико дође до било какве разлике у вези тумачења и примјене овог Споразума, односне Стране ће на сваки начин покушати, кроз сарадњу и консултације, ако је потребно у Заједничком одбору, да постигну обострано задовољавајуће рјешење.

2. Свака Страна може у писменој форми од Заједничког одбора тражити да се консултације са другом Страном у вези неке постојеће или предложене мјере или у вези било којег другог питања за које сматра да би могло утицати на спровођење овог Споразума одрже унутар Заједничког одбора. Страна која тражи консултације ће у исто вријеме о томе писмено обавијестити друге Стране, те доставити све релевантне информације. Заједнички одбор може предложити одговарајуће мјере.
3. Уколико се односне стране тако договоре, ове консултације се могу обавити у присуству медијатора. Уколико се односне Стране не договоре о медијатору, Предсједавајући Заједничког одбора ће или, ако је он држављанин или становник једне од односних Страна, тада први од његових предходника који није, именовати медијатора у року од 20 календарских дана од пријема првог писменог захтјева за медијацију у складу са правилима утврђеним у Анексу 8. Медијатор ће доставити коначни извјештај Заједничком одбору најкасније 60 календарских дана након његовог/њеног именовања. Уколико се не може пронаћи никакво рјешење на бази медијаторовог извјештаја, Заједнички одбор ће разматрати питање с циљем проналажења заједнички прихватљивог рјешења. Уколико то не успије, Заједнички одбор ће предложити одговарајуће мјере.
4. Уколико Страна сматра да је друга Страна пропустила да испуни неку обавезу према овом Споразуму, а билатералне консултације, медијација или Заједнички одбор нису успјели да доведу до заједнички прихватљивог рјешења у року од 90 календарских дана од пријема обавјештења наведеног у ставу 2, односна Страна може предузети привремене мјере за уравнотежење под условима и у складу са процедурама утврђеним у члану 24. О предузетим мјерама одмах ће се обавијестити Стране и Заједнички одбор, који ће одржавати редовне консултације с циљем њиховог укидања. Мјере ће бити укинуте када услови, по мишљењу Заједничког одбора, више не буду оправдавали њихово одржавање или, уколико је спор поднесен на арбитражу, када Заједнички одбор одлучи да је арбитражна одлука донесена и испоштована.

Члан 43

Арбитража

1. Спорове између Страна, до којих дође након што овај Споразум ступи на снагу између односних Страна и који се односе на тумачење или примјену права и обавеза по њему, који нису ријешени путем директних консултација у Заједничком одбору у року од 90 календарских дана од датума пријема захтјева за консултације, била која Страна може упутити на арбитражу упућивањем писменог обавјештења другој Страни у спору. Копија овог обавјештења биће достављена свим Странама у овом Споразуму. Када више од једне Стране тражи подношење спора арбитражном трибуналу са истом Страном који се односи на исто питање, кад год је то изведиво треба бити успостављен јединствени арбитражни трибунал да размотри такве спорове.
2. Арбитражни трибунал ће рјешавати спор у складу са одредбама овог Споразума, те било којим другим примјењивим правилима међународног права. Трибунал ће уважити *амicus curiae* извјештаје од Стране која није укључена у спор.
3. Успостављање и функционисање арбитражног трибунала биће регулисано Анексом 9. Одлука арбитражног трибунала биће коначна и обавезујућа за Стране у спору.
4. Спорови који су предметом консултација или арбитраже према овом Споразуму не могу бити поднесени WTO-у на рјешавање спора. Нити може неко питање или спор у WTO процедури за рјешавање спорова бити поднесени на арбитражу по овом члану.

Члан 44

Транспарентност

1. Свака Страна ће одмах објавити било који закон, пропис, судску одлуку и административну одлуку о општој примјени и процедури, укључујући стандардне уговорне клаузуле, или било какве њихове измјене у вези са питањима обухваћеним овим Споразумом.
2. Свака Страна ће одмах одговорити на све захтјеве друге Стране за конкретним информацијама о било којој од њених мјера опште примјене или међународних споразума који припадају или утичу на овај Споразум. Стране ће успоставити контактни пункт којем ће такви захтјеви бити достављани. Контакт лица ће одмах прослједити захтјев релевантним домаћим агенцијама.

Члан 45

Општа развојна клаузула

1. Уколико Страна сматра да би, у интересу привреда Страна, било корисно развити и продубити односе успостављене овим Споразумом њиховим проширењем на области које нису њиме обухваћене, доставиће образложен захтјев другим Странама. Стране могу дати улуство Заједничком одбору да испита такав захтјев те, тамо гдје је то одговарајуће, да препоруке, посебно с циљем отварања преговора.
2. Споразуми који резултују из процедуре наведене у ставу 1 биће предметом ратификације или одобравања од Страна у складу са њиховим унутрашњим правним процедурама.

Члан 46

Трговински односи уређени овим и другим споразумима

Овај Споразум неће спречавати одржавање или оснивање царинских унија, подручја слободне трговине или аранжмана пограничне трговине у мјери у којој они не утичу негативно на трговински режим, а посебно одредбе које се тичу правила о поријеклу предвиђених овим Споразумом.

Члан 47

Анекси

1. Анекси и Заједничке изјаве уз овај Споразум чине његов саставни дио.
2. Заједнички одбор може одлучити да измијени Анексе у складу са одредбама члана 40, став 4, те у складу са домаћим законским условима Страна.
3. Уколико се Стране не договоре другачије, измјене наведене у ставу 2 овог члана ступиће на снагу у складу са чланом 41, став 3 овог Споразума.

Члан 48

Измјене

Измјене овог Споразума осим оних наведених у члану 47 ступиће на снагу на дан пријема задње писменог обавјештења путем дипломатских канала, којом све Стране обавјештавају Депозитара да су њихови домаћи правни услови за ступање на снагу измјена испуњени.

Члан 49

Приступање Споразуму

1. Приступање овом Споразуму може се вршити уз пристанак свих Страна.
2. Рокови и услови за приступање биће утврђени у споразуму о приступању закљученом између свих Страна у овом Споразуму с једне стране и Стране која приступа с друге стране.

Члан 50

Ступање на снагу

Ова консолидована верзија Централноевропског споразума о слободној трговини (CEFTA 2006) ће ступити на снагу на дан ступања на снагу Споразум о измјени и приступању Централноевропском споразуму о слободној трговини.

Члан 51

Трајање и отказивање

1. Овај Споразум је закључен на неодређени временски период.
2. Свака Страна може отказати овај Споразум писменим обавјештењем Депозитару путем дипломатских канала. Отказивање ће ступити на снагу првог дана седмог мјесеца након датума пријема обавјештења о отказивању.
3. Стране су сагласне да ће се, у случају да било која Страна кандидат постане чланица Европске уније, та Страна повући из овог Споразума. Повлачење ће се десити најкасније дан прије него што чланство постане ефективно и без било каквих компензација другим Странама због промијењених услова трговине.

Члан 52

Депозитар

Влада Републике Хрватске, у функцији Депозитара, обавијестиће све Стране које су потписале овај Споразум о било каквом обавјештењу које је примила у складу са чланом 4 Споразум о измјени и приступању Централноевропском споразуму о слободној трговини, те било којем другом акту или обавјештењу која се односи на овај Споразум.

ЗАЈЕДНИЧКЕ ИЗЈАВЕ

Заједничка изјава у вези примјене WTO правила и процедура

У мјери у којој се дају референце у контексту овог Споразума на правила и процедуре утврђене у Анексу 1А, Анексу 1Б и Анексу 1Ц Маракешког споразума о оснивању Свјетске трговинске организације, Стране су сагласне да их примјењују без обзира да ли су или нису чланице WTO-а.

Заједничка изјава о сарадњи и помоћи

Стране ће настојати, гдје је то могуће, развијати економску и техничку сарадњу и помоћ како би пружиле једна другој, посебно, мада не искључиво:

- a. савјете о начинима организовања одговарајуће подстицајне инфраструктуре за инвестиције, укључујући агенције за промовисање инвестиција;
- b. оквире и процедуре за стимулисање заједничких инвестиција, заједничких подухвата и производње за тржишта трећих земаља;
- c. програме обуке са циљем постизања бољег разумијевања њихових одговарајућих система владиних набавки и статистика као и бољег приступа њиховим тржиштима;
- d. једну или више ниже наведених активности у вези права интелектуалне својине:
 - (i) правне савјете (коментари о нацртима закона, судским и административним одлукама, спровођењу и другим питањима у вези са заштитом права интелектуалне својине);
 - (ii) савјете о начинима организовања административне инфраструктуре, као патентне канцеларије, друштва за наплату и инспекцијски органи;
 - (iii) обуку на пољу управљања и техника управљања правима интелектуалне својине;
 - (iv) конкретну обуку судија, тужилаца, адвоката, царинских и полицијских службеника, те инспектора, како би се спровођење закона учинило ефикаснијим; и
 - (v) активности на изградњи свијести за приватни сектор и цивилно друштво о заштити и значају права интелектуалне својине.

Заједничка изјава о члановима 20 и 21

1. Стране у овом Споразуму ће не касније од 1. маја 2010. године обезбиједити примјењивост одговарајућих одредаба у свом домаћем законодавству.
2. Одредбе о конкуренцији у домаћем законодавству односно Страна биће усклађене са принципима чланова 81, 82, 86 и 87 Уговора о оснивању Европске заједнице.
3. Стране ће у периоду наведеном у ставу 1 успоставити оперативно независно тијело које ће бити надлежно за примјену правила конкуренције и државне помоћи.

Заједничка изјава о члановима 21, 22 и 23

Стране изјављују да неће примјењивати анти-дампинг, компезаторне или заштитне мјере док не донесу детаљне интерне прописе којима се утврђују правила и процедуре и одређују техничка питања везана за примјену таквих мјера. Стране ће обезбиједити пуну усаглашеност својих унутрашњих прописа са релевантним WTO одредбама укључујући члан VI и XIX ГАТТ-а и Споразум о спровођењу члана VI, Споразум о субвенцијама и компезаторним мјерама те Споразум о заштитним мјерама. Након што оваква легислатива буде имплементирана, Стране ће примјењивати било које антидампинг царине, компезаторне царине и заштитне мјере у пуној усклађености са релевантним WTO одредбама.